

Algemene toelichting bij Modelcontract Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

Veel boeren en buitenlui ontvangen subsidie voor agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer. Deze subsidies komen voort uit de tweede pijler bij het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De vaststelling van de regels en uitvoering van de subsidies is echter een taak van de provincies. Voorheen verleenden provincies de subsidies reeks aan individuele beheerders. Sinds 2016 verlenen provincies deze subsidies niet meer aan individuele beheerders, maar aan collectieven. Een collectief is een samenwerkingsverband van individuele beheerders en fungeert zo als tussenpersoon tussen de provincie individuele beheerders.

De provincie verleent op basis van een gebiedsaanvraag van een collectief een beheersubsidie voor een periode van 6 jaar met daarin afspraken over de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Onderdeel van deze afspraken is een resultaatsverplichting: collectieven moeten minimaal 85% van het afgesproken beheer leveren.

Om aanspraak te maken op een vergoeding voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer moeten individuele beheerders lid worden van een collectief. Dit lidmaatschap geeft hun directe zeggenschap en verantwoordelijkheid over de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer en het naleven van de resultaatsverplichting. Op basis van de provinciale subsidiebeschikking met de provincie maken de collectieven op hun beurt afspraken met alle individuele beheerders in hun werkgebied over het door hen uit te voeren beheer.

Collectieven zijn op hun beurt verenigd in de Vereniging BoerenNatuur. Deze vereniging faciliteert de afzonderlijke collectieven, met name wat betreft de technische uitvoering. BoerenNatuur beheert in dit kader het ict systeem (SCAN-ict) waarin de data van de beheerders staan en heeft in die hoedanigheid toegang tot de gegevens van de beheerders. Ten behoeve van het uitvoeren van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan BoerenNatuur gevraagd worden gegevens van beheerders te delen met derden waarbij gegevens nooit herleidbaar zijn tot de beheerder zelf.

Modelovereenkomst: overeenkomst en algemene voorwaarden in één

Vanaf 2016 werkten collectieven met een of meerdere overeenkomsten met individuele beheerders. Deze konden op een aantal punten tot verwarring leiden, omdat sommige bepalingen uit verschillende overeenkomsten (bijvoorbeeld de modelovereenkomst en de daarbij behorende algemene voorwaarden) elkaar tegenspreken. Op verzoek van de Vereniging BoerenNatuur is per 1 september 2022 een nieuw en integraal modelcontract opgesteld voor de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit modelcontract regelt dat de kernbepalingen zijn opgenomen in een beheerbijlage met bijbehorende kaart. De beheerpakketten die zijn weergegeven op de beheerbijlage zijn te raadplegen op mijnboerennatuur.nl of de website van het collectief. De algemene voorwaarden zijn ook in het modelcontract opgenomen. Mocht je de algemene voorwaarden nog willen uitbreiden of wijzigen, dan adviseren wij dit te doen in het modelcontract zelf en niet in een apart contract of document. Wanneer je als collectief zelf algemene voorwaarden wilt aanvullen of wijzigen, let dan op dat deze niet strijdig zijn met bepalingen uit het modelcontract.

Hoofdverplichtingen Beheerder

De beheerder moet voldoen aan de beheermaatregelen in de beheerpakketten. Hierin staan zowel beheereisen als aanvullende beheervoorschriften. De beheereisen zijn beheermaatregelen afkomstig uit de Koppeltabel en vormen de basis voor beheervergoeding. Dit zijn tevens de maatregelen waarop de NVWA in opdracht van RVO.nl (EU controle en verificatie) zal controleren. De beheereisen staan bovenaan elk beheerpakket weergegeven. Achter elke beheereis staat tussen []-en een nummer. Dit nummer verwijst naar het nummer van de beheeractiviteit in de Koppeltabel. Bij veel beheerpakketten is een periode genoemd 'x tot y'. De begindatum valt binnen de beheereis, de 'tot'-datum valt buiten de beheereis. De aanvullende

beheervorschriften, waaraan de beheerder moet voldoen, zijn aanvullend aan de beheereisen en die vooral een verdere detaillering en invulling van de beheereisen zijn. Deze aanvullende voorschriften zijn van belang om daadwerkelijk natuurkwaliteit c.q. behoud van doelsoorten te realiseren. Het collectief zal erop toezien dat beheerders deze voorschriften, naast de beheereisen, naleven (bron: BoerenNatuur.nl).

Lidmaatschap van collectief

Alleen leden van een collectief kunnen beheerder zijn en zo een vergoeding ontvangen voor het ANLb. Dat is een voorwaarde en ook in dit contract zo geregeld. Er zijn collectieven, die de ondertekening van dit contract zien als bewijs van lidmaatschap. Deze collectieven moeten zich beseffen dat dit niet voldoende is. Een collectief is een vereniging en daarop zijn ook de bepalingen van artikel 2:26 en verder uit het Burgerlijk Wetboek. Een vereniging moet bij notariële akte worden opgericht, er zijn onder meer statuten, een huishoudelijk reglement, eigen bepalingen over het lidmaatschap, benoeming en ontslag van bestuursleden en een algemene ledenvergadering. De notariële akte moet ook de bevoegdheden en mogelijk commissies regelen.

BTW

Er wordt geen BTW geheven over de subsidie, die de collectieven ontvangen van de provincie in het kader van de uitvoering van de beheerpakketten. Het collectief is geen eigenaar en verpachter van de beheereenheden die worden beheerd. Het collectief is niet aan te merken als ondernemer voor de BTW, omdat geen diensten tegen vergoeding verricht worden door het collectief aan de agrariërs. Ook de agrariërs (*beheerders, red.*) zijn geen BTW verschuldigd over de subsidie, die zij ontvangen via het collectief voor de uitvoer van het beheer (bron: brief staatssecretaris van financiën aan LTO, 15 oktober 2015) .

Bedrijfsperven

Een landbouwer moet zijn bedrijfsperven intekenen in het programma MijnPerven van RVO. Daarin geeft hij met een gewascode aan welk gewas hij teelt per bedrijfsperveel. Deze moeten passen bij de activiteiten, die hij doet voor zijn ANLb. Indien gewenst kan een collectief eerst de ANLb beheereenheden intekenen, welke de beheerder vervolgens kan overnemen in MijnPerven. Een beheerder moet het collectief machtigen zodat het collectief de bedrijfsperven in SCAN-GIS kan inzien.

Stapeling van subsidies in relatie tot het ANLb

Voor zowel de eco-regeling als het ANLb geldt dat boeren alleen een vergoeding mogen krijgen voor inspanningen die vérdér gaan dan wat vereist is, dat wil zeggen: vérdér dan wat wordt voorgeschreven door de conditionaliteiten. Die conditionaliteiten bestaan uit geldende wet- en regelgeving én de Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's). Als er sprake is van overlap tussen conditionaliteiten en het ANLb heeft dat gevolgen voor de ANLb-vergoeding: die raak je dan geheel of gedeeltelijk kwijt, afhankelijk van de mate van overlap. Daarnaast geldt als algemene regel dat dezelfde kosten niet twee keer vergoed mogen worden. Dat betekent dat je voor vergelijkbare activiteiten maar één keer een vergoeding kunt krijgen. De enige uitzondering is als de toegestane maximale steunintensiteit door die stapeling niet wordt overschreden, conform de [Richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en bosbouwsector](#). RVO en BoerenNatuur zijn nog bezig om in kaart te brengen welke activiteiten wel en niet gestapeld kunnen worden. Indien meer duidelijk is over welke stapeling wel mogelijk is, zullen collectieven hierover berichten aan hun beheerders.

Controle en monitoring

Collectieven moeten de naleving van de verplichtingen uit de beheerpakketten controleren en monitoren. Monitoring is toezicht tijdens het proces, met name het verzamelen van ecologische gegevens, waarop een beheerpakket ziet, bijvoorbeeld het tellen van nesten, aantallen soorten etc. Controle ziet op de naleving van alle voorschriften achteraf. Collectieven kunnen deze controle en monitoring uitbesteden aan derden. Het Collectief en deze derden kunnen hierbij gebruik maken van een drone.

Voor controle op de naleving moet het collectief een sanctieprotocol vaststellen, implementeren en borgen. Hierin staat hoe het collectief handelt bij het niet naleven van contractuele afspraken door beheerders (in gebreke blijven of bij onrechtmatigheden) en hoe intern sancties worden opgelegd. Het collectief moet de werkwijze vaststellen en implementeren voor het verwerken van de kortingen, die het Betaalorgaan op basis van Europese en nationale regelgeving oplegt, in zijn administratie in afstemming met zijn gecontracteerde beheerders. Hoewel het de voorkeur heeft om sanctionering volledig in deze overeenkomst te verwerken, is dit – gezien de omvang het sanctieprotocol – te lastig. Daarom wordt het sanctieprotocol van toepassing verklaard. Het heeft de voorkeur dat collectieven deze sanctieprotocollen in de algemene vergadering vaststellen.

De uitvoerder van het nieuwe GLB heeft nog geen duidelijkheid gegeven over de mogelijke verplichting om sancties aan het collectief wegens niet-naleving van conditionaliteiten door de beheerder door te belasten aan een beheerder. In dit contract is daarom alleen vastgelegd dat het collectief de sanctie, die het krijgt opgelegd door niet-naleving door een beheerder, zal doorberekenen aan de beheerder, dus ongeacht of die verplichting er is.

Tussentijdse wijzigingen

Eenzijdige tussentijdse wijzigingen van overeenkomsten is in principe niet mogelijk. Voor veel collectieven is dat heel onhandig, omdat het regelmatig voorkomt dat oppervlaktes van beheereenheden of vergoedingen iets worden aangepast. Voor collectieven is het noodzakelijk deze wijzigingen direct door te kunnen voeren zonder instemming van de beheerder af te wachten. Collectieven op hun beurt kunnen zich ook niet permitteren subsidievoorwaarden te overtreden en zo korting te riskeren. Om enige flexibiliteit mogelijk te maken, is in dit contract de mogelijkheid opgenomen om de voorwaarden tussentijds te wijzigen, mits het gaat om een kleine wijziging. Indien de eenzijdige wijziging te ingrijpend is voor de beheerder, heeft hij op zijn beurt de mogelijkheid de overeenkomst op te zeggen.

Einde overeenkomst

Het contract tussen het collectief en de beheerder is een persoonlijke overeenkomst. Dit contract kan op meerdere manieren eindigen, zoals aangegeven in artikel 9. In dit model is ervoor gekozen dat bij het overlijden van de beheerder, ingeval hij een eenmanszaak heeft, de overeenkomst door te laten lopen als zijn erfgenamen het bedrijf/beheer voortzetten. Zij krijgen het bedrijf/beheer dan onder algemene titel. Wanneer deze erfgenamen de onroerende zaken overdragen (aan derden of bij verdeling van de boedel), eindigt dit contract wel. De nieuwe gebruiker kan dan zelf een nieuwe overeenkomst met het collectief aangaan.

Als het contract is beëindigd, zal het collectief een afrekening maken van het geleverde beheer en de vergoeding daarvoor. Bepalend voor de uitkering voor het lopende jaar is het gebruik op 15 mei van ieder jaar. Als de beheerder (nog) het gebruik had op 15 mei, telt betreffend jaar bij hem mee. Als de beheerder het gebruik van de grond na 15 mei en voor het eind van het jaar overdraagt aan de derde, is het aan hem om met deze derde afspraken te maken over doorbetaling van de vergoeding.

Opzegging kan geschieden voor het hele contract, maar ook voor bepaalde beheereenheden ingeval voortzetting van het contract voor betreffende beheereenheden vanwege bijzondere omstandigheden niet van de beheerder kan worden verlangd.

Korting

Dit wordt later aangevuld wanneer er meer bekend is over het doorberekenen van kortingen in het nieuwe ANLb.

De tekst voor deze modelovereenkomst met toelichting is afgesloten op 26 september 2022